

Gustav Mahler: Iz čudesnog dječakovog roga (8., 9., 11., 13. i 15. 2. 2019.) - programska knjižica

Sveučilište u Zagrebu, Muzička akademija

Supplement / Prilog

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:116:237169>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported/Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-16**

Repository / Repozitorij:

[Academy of Music University of Zagreb Digital Repository - DRMA](#)

GUSTAV MAHLER

IZ ČUDESNOG DJEČAKOVOG ROGA

KONCERTNA DVORANA
BLAGOJE BERSA

GUSTAV MAHLER

Iz čudesnog
dječakovog roga

UZBUDLJIVA OPERNA PREDSTAVA U SRCU ZAGREBA | HOCHSPANNENDES MUSIKTHEATER IM HERZEN VON ZAGREB

U središtu pozornosti je svestrani umjetnik Gustav Mahler i kozmos njegova jedinstvenog ciklusa *Dječakov čudesni rog*. Gustav Mahler – fascinantni skladatelj, dirigent i operni redatelj – nikada nije skladao operno djelo. Naročito u vrijeme dok je bio operni direktor u Beču, *njegova operna kuća* danas svjetski poznata Bečka državna opera, značajno je oblikovala svjetsku opernu estetiku. Naša produkcija u Zagrebu smješta odabrane vokalne radove u napetost između glazbeno-dramatskih konstelacija i dirljive poezije te ne prikriva *neposrednu opasnost – strah – katastrofu*. Prof. Mathias Behrends, operni redatelj i pročelnik odsjeka Švicarskog opernog studija pri Bernskom sveučilištu umjetnosti u Švicarskoj, osmislio je slijed od 18 scena, a prof. Mladen Tarbuk ih je priredio za 11 instrumentalista i pjevače. Uzbudljiva operna predstava u srcu Zagreba.

Der vielseitige Künstler Gustav Mahler und sein einzigartiger Kosmos der «Wunderhornlieder» stehen im Fokus. Gustav Mahler - elektrisierender Komponist, Dirigent und Operndirektor - hat nie für die Bühne komponiert. Aber insbesondere während seiner Operndirektion in Wien, «sein Opernhaus» ist heute die weltberühmte Wiener Staatsoper, prägte er die Ästhetik des Musiktheaters wegweisend. Unsere Inszenierung in Zagreb verortet ausgewählte Vokalwerke im Spannungsfeld von musiktheatralen Konstellationen und berührender Poesie und verschweigt «drohende Gefahr – Angst – Katastrophe» nicht. Prof. Mathias Behrends, Gastregisseur von der Hochschule der Künste Bern, Schweiz, hat einen Reigen von 18 Szenen entworfen und Prof. Mladen Tarbuk hat diese für 11 Instrumentalisten arrangiert. Hochspannendes Musiktheater im Herzen von Zagreb.

KONCERTNA DVORANA **BLAGOJE BERSA**

MUZIČKA AKADEMIJA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU
Trg Republike Hrvatske 12

PREMIJERA

8. veljače 2019. | 19:30 sati

REPRIZE

9. veljače 2019. | 17:00 i 19:30 sati

11. veljače 2019. | 19:30 sati

13. veljače 2019. | 19:30 sati

15. veljače 2019. | 19:30 sati

Muzička akademija

Hochschule der Künste Bern
Akademija dramske umjetnosti
Akademija likovnih umjetnosti

REKTOR SVEUČILIŠTA U ZAGREBU:

Damir Boras, prof. dr. sc.

DEKANI:

Dalibor Cikojević, red. prof. art. (MA)

Thomas Beck, red. prof. art. dr. (HKB)

Franka Perković Gamulin, izv. prof. art. (ADU)

Tomislav Buntak, izv. prof. art. (ALU)

PRAIZVEDBA:

Hochschule der Künste Bern u Theater
Orchester Biel Solothurn (TOBS) | 3. lipnja 2018.

PREMIJERA:

8. veljače 2019.

REDATELJ:

Mathias Behrends, red. prof. art.
Hochschule der Künste Bern, Švicarska

DIRIGENTI (MA):

Pavle Zajcev
Corrado Valvo
Dora Remenar
Franjo Bilić
Dunja Vežzović

MENTOR DIRIGENATA:

Mladen Tarbuk, red. prof. art (MA)

ASISTENT MENTORA:

Matija Fortuna, ass. (MA)

GUSTAV MAHLER

DES KNABEN WUNDERHORN

IZ ČUDESNOG DJEČAKOVOG ROGA

18 scena za glas i komorni ansambl

Priredio: Mladen Tarbuk

1. **Selbstgefühl** | Kako se ćutim
2. **Starke Einbildungskraft** | Jaka moć uživljanja
3. **Trost im Unglück** | Utjeha u nesreći
4. **Lied des Verfolgten im Turm** | Pjesma progonjenog u tornju
5. **Verlor'ne Müh'** | Zaludu trud
6. **Ich ging mit Lust durch einen grünen Wald** | Dok hodah zelenom šumom
7. **Nicht wiedersehen!** | Ne doviđenja!
8. **Der Schildwache Nachtlid** | Noćna pjesma stražara
9. **Lob des hohen Verstandes** | Pohvala visokoumne procjene
10. **Rheinlegendchen** | Mala priča o Rajni
11. **Das irdische Leben** | Zemaljski život
12. **Wer hat dies Liedlein erdacht** | Tko je smislio ovu pjesmicu
13. **Wo die schönen Trompeten blasen** | Tamo gdje lijepe trublje sviraju
14. **Ablösung im Sommer** | Rastanak u ljeto
15. **Das himmlische Leben** | Nebeski život
16. **Revelge** | U boj
17. **Es sungen drei Engel** | Tri anđela pjevaju
18. **Urlicht** | Prasvjetlo

ULOGI

Selbstgefühl / Kako se ćutim	Narr / Luda	Dagmar Drechslerova Nikolina Hrkać
	Doktor	Tjaša Zidanić Marko Antolković
Starke Einbildungskraft / Jaka moć uživljanja	Mädchen / Djevojka	Mia Gazdović Tjaša Zidanić
	Büble / Dječak	Marin Čargo Jurica Jursić Kapun
Trost im Unglück / Utjeha u nesreći	Sie / Ona	Melis Vlahović Tena Lončarević
	Er / On	Jurica Jursić Kapun
Lied des Verfolgten im Turm / Pjesma progonjenog u tornju	Gefangene / Zatočenik	Marko Antolković
	Mädchen / Djevojka	Tena Lončarević Maja Sremec
Verlor'ne Müh' / Zaludu trud	Sie / Ona	Patricia Žudetić Nikolina Hrkać
	Er / On	Marin Čargo Jurica Jursić Kapun
Ich ging mit Lust durch einen grünen Wald / Dok hodah zelenom šumom	Sie / Ona	Lucija Jelušić Maja Sremec
	Er / On	Marko Antolković Marin Čargo
Nicht wiedersehen! / Ne doviđenja!	Kommentatorin / Komentatorica	Rafaela Čanžar Ivana Miletić
	Er / On	Jurica Jursić Kapun Lovro Matošević
Der Schildwache Nachtlid / Noćna pjesma stražara	Mädchen / Djevojka	Lucija Ercegovac Tjaša Zidanić
	Kommentatorin / Komentatorica	Maja Sremec Lucija Jelušić

Lob des hohen Verstandes / Pohvala visokoumne procjene	Kommentatorin / Komentatorica	Lucija Jelušić Patricija Žudetić
	Kuckuck / Kukavica	Nikolina Hrkać Lucija Jelušić
	Esel / Magarac	Marin Čargo Dagmar Drechslerova
Rheinlegendchen / Mala priča o Rajni	Er / On	Jurica Jursić Kapun Marko Antolković
	Sie / Ona	Ivana Miletić Mia Gazdović
Das irdische Leben / Zemaljski život	Kind / Dijete	Nikolina Hrkać Ivana Miletić
	Mutter / Majka	Emilia Rukavina Rafaela Čanžar Ivana Miletić
	Kommentatorin / Komentatorica	Dagmar Drechslerova Tena Lončarević
Wer hat dies Liedlein erdacht / Tko je smislio ovu pjesmicu	Sie / Ona	Patricija Žudetić Lucija Jelušić
Wo die schönen Trompeten blasen / Tamo gdje lijepe trublje sviraju	Mädchen/ Djevojka	Ivana Miletić Melis Vlahović
	Kommentatorin / Komentatorica	Tjaša Zidanić Mia Gazdović
	Soldat / Vojnik	Marko Antolković Marin Čargo
Ablösung im Sommer / Rastanak u ljeto		Nikolina Hrkać Melis Vlahović
Das himmlische Leben / Nebeski život		Lucija Jelušić Mia Gazdović Nikolina Hrkać Patricia Žudetić Melis Vlahović Tena Lončarević Maja Sremec Lucija Ercegovac Ivana Miletić

	Soldat / Vojnik	Lovro Matošević
Revelge / U boj	Komentatorin / Komentatorica	Emilia Rukavina Rafaela Čanžar Ivana Miletić
Es sungen drei Engel / Tri anđela pjevahu	Alt solo	Tjaša Zidanič Emilia Rukavina Lucija Ercegovac
		Svi
Urlicht / Prsvjetlo		Lucija Ercegovac Emilija Rukavina Melis Vlahović

MENTORICA:

Dunja Vejzović, red. prof. art. (MA)

KOREPETITORI (MA):

Corrado Valvo, stručna praksa iz Dirigiranja (Erasmus)

Dora Remenar, 4. g. studija Dirigiranja

Franjo Bilić, 3. g. studija Dirigiranja

Josip Hrastić, 5. g. studija Dirigiranja

Lovro Dobrijević, apsolvent studija Dirigiranja

Dora Petković, 5. g. studija Klavira

PJEVAČI (MA):

Marko Antolković

kontratenor, 2. g. studija Pjevanja u klasi prof. Lidije Horvat-Dunjko

Rafaela Čanžar

mezzosopran, 3. g. studija Pjevanja u klasi prof. Vlatke Oršanić

Marin Čargo

bariton, 4. g. studija Pjevanja u klasi prof. Martine Zadro

Dagmar Drechslerova

mezzosopran, 5. g. studija Pjevanja u klasi Cynthie Hansell-Bakić

Lucija Ercegovac

mezzosopran, 4. g. studija Pjevanja u klasi prof. Dunje Vejzović

Mia Gazdović

sopran, 2. g. studija Glazbene pedagogije

Nikolina Hrkać

sopran, 2. g. studija Pjevanja u klasi prof. Martine Zadro

Lucija Jelušić

sopran, 3. g. studija Pjevanja u klasi prof. Martine Zadro

Jurica Jurasić Kapun

bariton, 3. g. studija Pjevanja u klasi prof. Vlatke Oršanić

Tena Lončarević

sopran, 2. g. studija Pjevanja u klasi prof. Giorgia Suriana

Lovro Matošević

tenor, 2. g. studija Pjevanja u klasi prof. Tomislava Mužeka

Ivana Miletić

sopran, 5. g. studija Pjevanja u klasi prof. Miljenke Grđan

Emilia Rukavina

mezzosopran, 3. g. studija Pjevanja u klasi prof. Martine Gojčete Silić

Maja Sremec

sopran, 4. g. studija Pjevanja u klasi prof. Miljenke Grđan

Melis Vlahović

sopran, 5. g. studija Pjevanja u klasi prof. Martine Zadro

Tjaša Zidanić

mezzosopran, 3. g. studija Pjevanja u klasi prof. Martine Gojčete Silić (Erasmus)

Patricia Žudetić

sopran, 3. g. studija Pjevanja u klasi prof. Miljenke Grđan

KOMORNI ANSAMBL (MA):

I.VIOLINA: Lara Rimac

II.VIOLINA: Urban Jerman

VIOLA: Kristina Knežević

VIOLONČELO: Stin Lebar

FLAUTA/PICCOLO: Nives Županić Tica

OBOA/ENGLESKI ROG: Antonio Haller

ROG: Matej Fridl

TRUBA: Peter Firšt

HARMONIKA: Hrvoje Štimac

HARFA: Brin Bernatović

UDARALJKE: Šimun Matišić, Rupert Čunko

MENTOR:

Pavle Zajcev, izv. prof. art. (MA)

SURADNICA ZA SCENSKI POKRET:

Mateja Pučko Petković, nasl. v. pred. (MA)

KOSTIMOGRAFIJA:

Barbara Repe

SURADNICA VIZAŽISTICA:

Nina Pejnović

OBLIKOVANJE SVJETLA:

Klement Zaninović

2. g. diplomskog studija, smjer Oblikovanje svjetla (ADU)

MENTOR:

Boris Popović, red. prof. art. (ADU)

SURADNICI NA SVJETLU:

Sara Bundalo

Tomislav Božić

VIZUALNI IDENTITET/OBLIKOVANJE PLAKATA:

Nikolina Žabčić

2. g. preddiplomskog studija, smjer Animirani film i novi mediji (ALU)

MENTOR:

Danko Friščić, izv. prof. art. (ALU)

FOTOGRAFIJA:

Matija Kasaić Drakšić (MA)

IZVRŠNA PRODUKCIJA:

Vesna Rožić (MA)

Gabriela Paradžik (MA)

SURADNICI:

Nikša Gašpardi, inspicijent

Zoran Habek

Hrvoje Pavlinić

Ivan Rigljan

Bojan Šujster

KRATICE

ADU | Akademija dramske umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu

ALU | Akademija likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu

HKB | Hochschule der Künste Bern

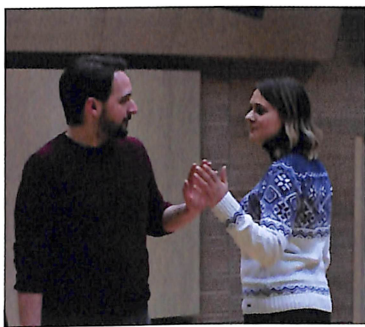
MA | Muzička akademija Sveučilišta u Zagrebu

RAZGOVOR S REDATELJEM MATHIASOM BEHRENDSON

Zašto Mahler?

Zanimljiva je činjenica da je Gustav Mahler važan, specijaliziran i u svoje vrijeme iznimno poznat operni stručnjak. Djelovao je ne samo kao operni dirigent već i kao šef operne kuće – kao ravnatelj Bečke državne opere – i kao operni reformator. Slijedio je inovativne umjetničke koncepte svoga vremena i tako oblikovao novu opernu estetiku. Kao ravnatelj opere odlučivao je o rasporedu i ansamblu predstava, u hodu donosio umjetničke odluke i čak režirao.

Suprotno očekivanom, u njegovom opusu nikada nije nastalo djelo za pozornicu. Upravo ova kontradikcija, biti toliko važan za opernu umjetnost, ali u svom značajnom skladateljskom životu nikad ne skladati operno djelo je za mene bila uzbudljiva i atraktivna činjenica te zanimljiv izazov.

Kako objašnjavate činjenicu da Mahler nikad nije napisao operu?

Možda se radi o tome da je kao i većina njegovih suvremenika smatrao da se nakon Wagnera za opernu pozornicu ne može više ništa značajno skladati. Za umjetnički oblik kao što je opera bili su potrebni skladatelji koji su estetski krenuli posve drugim smjerom i prekinuli svaki dodir s Wagnerom. Jedan od primjera je Schönberg.

Kako ste se odlučili za *Dječakov čudesni rog*?

Cijeli kozmos *Wunderhorna* je Mahlera dugo vremena zaokupljao. Nije namjeravao uglazbiti cijelu zbirku ovih tekstova već joj se uvijek iznova vraćao kroz jedno dugo vremensko razdoblje i u vrlo različitim konceptima - pjesme s klavirom, orkestralne pjesme, simfonije... Tako gledano, može se reći da je *Dječakov čudesni rog* neka vrsta fiksne ideje u njegovom umjetničkom stvaranju. Ovi tekstovi čija zahtjevna jednostavnost i na određen način bez vanjskih utjecaja i nepodređenosti umjetničkim idealima, trajno su ga zaokupljali i inspirirali. Za nas je ovdje zanimljivo da imamo kozmos različitih pjesama i scena pjesama u kojima svaka od njih predstavlja jedinstvenu cjelinu i vlastiti svijet. Tako u ovom projektu slijedi minijatura za minijaturom.

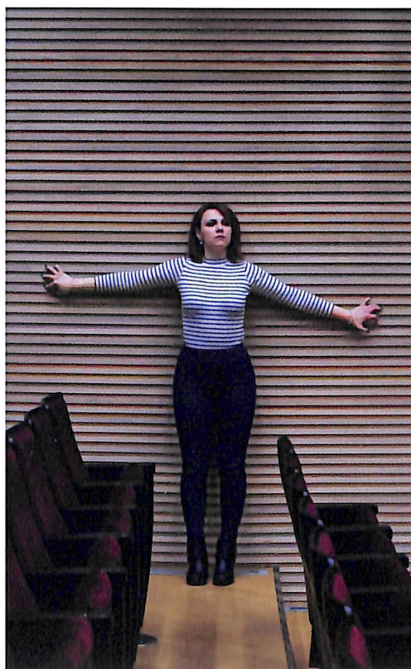

Koji aspekti Vas zanimaju u Mahlerovim pjesmama?

Za mene je veoma važna činjenica da je Mahler pronašao svoj put na pragu modernog svijeta. U vrijeme Mahlera bilo je mnogo drugih skladatelja, kao što je Richard Strauss, koji su se razvijali više kao kasno-kasni romantičari. Mahler to apsolutno nije učinio. S druge strane, nije otišao tako daleko kao Schönberg. Pronašao je svoj individualni put i za Mahlera je iz mog viđenja odlučujuće da ne može ni jedan romantičan osjećaj ili osjećaj sreće izraziti dokraja. Istodobno uvijek prikazuje mogući ponor. Sreća i idila su uvijek u opasnosti, takoreći *na oštrici noža*. Uvijek je svjestan da moderni čovjek živi u društvu koje se u svakom trenutku može raspasti uz teške posljedice. Ovo provaljivanje ponora i najozbiljnije posljedice mogu se čuti uvijek iznova u njegovoj glazbi. Čini čujnim da čak i u idili kao i u svakom drugom ljudskom osjećaju primjećujemo i onu drugu mogućnost.

Zašto ste se odlučili za svakodnevne situacije u svojoj režiji?

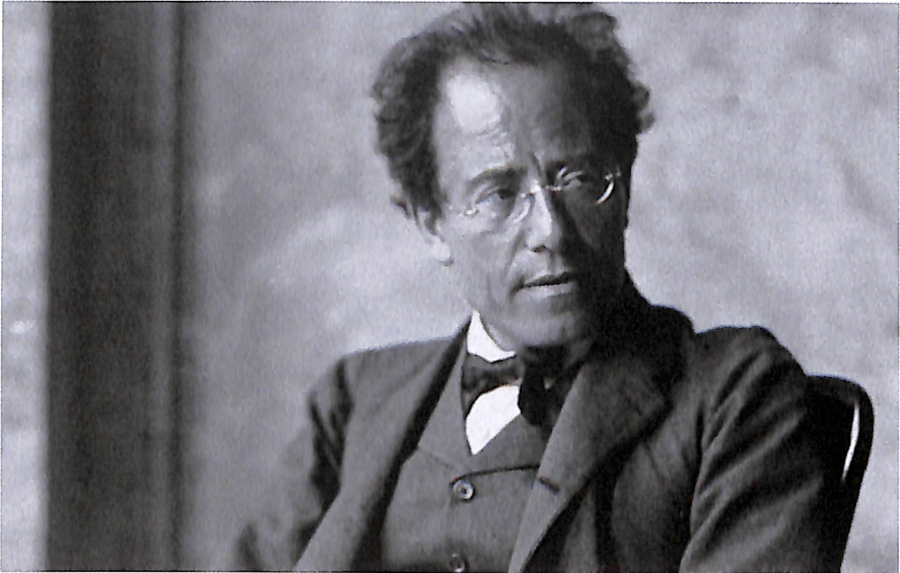
Smatram da usamljenost ima važnu ulogu u Mahlerovom djelima. Usamljenost koju osoba nije tražila već je zbog nesretnih okolnosti

tu i mora se podnositi. Mnogi momenti u *Dječakovu čudesnom rogu* su usamljeni trenuci i Mahler ih je po mom mišljenju još više naglasio. Čovjek je izoliran i neprihvaćen od društva. Ono radi i djeluje protiv njega. On se mora probijati kroz taj mali puteljak koji mu preostaje i boriti se s njime povezanim otporima. I to posve sam. Taj pristup smatram iznimno zanimljivim, modernim i vodio me k odluci da svakodnevica i obični ljudi budu glavni likovi ovog našeg projekta. Oni nisu junaci, nisu velike figure, niti bogovi, nisu smiješni likovi, već ljudi iz svakodnevnog života koji moraju gristi svoj put kroz ovu malu stazu koju barem želite dosegnuti i proći. Oni su ti koji moraju izdržati život u samoći.

GUSTAV MAHLER - ČOVJEK ILI TITAN U NASTAJANJU?

O ovom se skladatelju mnogo pisalo, pridijevane su mu etikete poput beskompromisnog perfekcionista i osjećajnog panteista, kritičari, orkestri i publika njime isprva nisu bili oduševljeni, a danas je jedno od najvažnijih europskih imena u povijesti glazbe i umjetnosti dvadesetog stoljeća. U BBC-jevu dokumentarnom filmu redatelja Krišša Rusmanisa spominje se da je bio „najštovaniji čovjek u Beču poslije cara“, s obzirom na svoju nemilosrdnu težnju za savršenstvom. Praizvedba *Prve simfonije*, *Titan* bila je neuspješna, a zbog svog suda o tom djelu budimpeštansko je društvo sljedećih nekoliko dana prema Mahleru otvoreno pokazivalo nenaklonost. U filmu se kaže i kako je Mahler, kada se prijavio za Nagradu Beethoven u nadi da će započeti uspješnu skladateljsku karijeru, odbijen zbog toga što ocjenjivački sud nije razumio originalnost skladbe *Das klagende Lied*. Donald Mitchell pak ističe kako su mnogi malerijanski aspekti posve razvijeni u toj ranoj skladbi. U svakom slučaju, Mahler se neprestano suočavao s brojnim preprekama, antisemitskim predrasudama, neprijateljskim unutarnjim glasovima i mnogobrojnim životnim tragedijama. Nastavio je tražiti spas u glazbi, prirodi, filozofiji, u ljubavi, u jedinstvu sa svijetom oko sebe. Išao je svojim vlastitim putem.

Rođen je 1860. godine u mjestu Kališće u češkoj pokrajini Bohemiji, a ubrzo nakon njegova rođenja obitelj se preselila u Jihlavu, vojni grad sa snažnom židovskom zajednicom. Otac Bernhard vodio je gostionicu u blizini gradskog trga i mladi je Mahler svuda oko sebe upijao kulturnu raznolikost i prigodnu glazbu. S malom harmonikom slijedio bi limenu glazbu po gradu i oponašao njene melodije, a kao što u svom opsežnom istraživanju navodi Peter Franklin, njegov talent brzo je zapeo za oko mnogim mještanima: zborovođa u katoličkoj crkvi podučavao ga je harmoniju, a lokalni je zemljoposjednik Bernhardu Mahleru savjetovao da nastavi razvijati sinov očiti talenat. Godine 1875. pristupio je prijemnom ispitu na bečkom konzervatoriju te je započeo studij glasovira, a kasnije i kompozicije. Možda zvuči kao lak put do Beča, no za vrijeme tog ranog glazbenog razvoja umrlo mu je devetero braće. Mahlerova prva skladba bila je polka s uvodnom posmrtnom koračnicom. Tako već na početku vidimo osobu okruženu smrću usred vlastita razvoja i svakodnevnog života. Norman Lebrecht prigodno je istaknuo da se kroz stražnja vrata gostionice nekoga od Mahlerove braće moglo iznositi na nosilima dok su na prednja vrata ulazili veseljaci i pijanice i to je bio sastavni dio njegova ranog iskustva svijeta. Ta širina ljudskog iskustva jasno se očituje u simfonijama i pjesmama. Do završetka obrazovanja u Beču mladi je Mahler stekao, između ostalog, filozofski (pomalo ničeanski), vagnerijanski, moderan, ambiciozan i odlučan način razmišljanja.

ŽIVOTNA ŠKOLA - KAZALIŠTE

Za ovu je prigodu najznačajnije razdoblje tetralogije, prvih četiriju simfonija, i uglazbljenja pjesama iz *Dječakova čarobnog roga*. Bečko je razdoblje (za vrijeme Mahlerovih četrdesetih) „materijal za holivudske *blockbustere*“: četiri mjeseca zavođenja prethodila su braku s Almom Schindler, čini se najprivlačnijom i najpopularnijom mladom ljepoticom u Beču (kao što je zanimljivo prikazano u filmu *Mahler auf der Couch* Percyja i Felixa Adlona) koja je već pobudila zanimanje svog nastavnika kompozicije Alexandera von Zemlinskog i Gustava Klimta; razvoj od modernijih bečkih srednjih simfonija (*Pete* i *Šeste*) do posljednje i nedovršene *Desete*, emocionalnog konflikta epskih razmjera i umjetničkog pomirenja sa smrću; nepodnošljivo bolan gubitak voljene kćeri Marije, događaj koji je Mahler možda i predvidio (i, nedugo prije Marijine smrti, svađa s Almom zbog njegove želje da sklada *Pjesme mrtvoj djeci*); debi u Metu i odnosi s Toscaninijem (Mahler je mudro pretpostavio da neće biti „dosta mjesta za obojicu“, pa je svoju pažnju preusmjerio na

Njujoršku filharmoniju); afera za pamćenje – Walter Gropius; posjet najpoznatijem psihijatru svih vremena i gigantski napori da izgadi ljubavnu vezu s Almom nakon njezine afere; borba s narušenim zdravljem i smrt u pedeset prvoj godini, samo su neki od događaja u posljednjih desetak godina njegova života. U spomenutom su BBC-jevu filmu iz serije o velikim skladateljima posljednje desetljeće Mahlerova života lijepo i osjećajno opisali mnogi istraživači i entuzijasti poput njegova biografa Henry-Louisa de la Grangea, Thomasa Hampsona, Riccarda Chaillyja i mnogih drugih. Ovdje bih se voljela osvrnuti na put prema tom razdoblju slave i nizu simfonija. Možemo primijetiti da je Mahler tada bio star otprilike kao i pjevači u ovom projektu.

„Nije dovoljno dati najbolje od sebe; ponekad moramo napraviti ono što se traži“, rekao je Winston Churchill, a upravo to je i lansiralo Mahlerovu dirigentsku karijeru (nakon što nije dobio Nagradu Beethoven). Mahler je svoj radni vijek trebao provesti u kazalištima, dirigirajući uglavnom opere. Prvi dirigentski posao dobio je kao mladić, 1880. godine, u kazalištu na otvorenom u jednom lječilišnom gradu u Gornjoj Austriji, a zatim je otišao u narodno kazalište u Ljubljani. Radio je razne poslove u Austro-Ugarskoj Monarhiji, uključujući i radno mjesto u Olomócu. Do svoje dvadesetprve godine Mahler je dirigirao preko pedeset opera i opereta, a bio je već i praktičan menadžer: birao je repertoar koji je smatrao izvedivim, no ne uvijek i moderan. Besramno si je nadodao još dvije godine dok je potpisivao ugovor u Kasselu nakon što je svojim dirigiranjem u bečkom *Carltheatru* oduševio producenta iz Dresdena. Gotovo cijelo sljedeće desetljeće i pol Mahler će dobivati sve važnija radna mjesta, od Kassela do Novog njemačkog kazališta u Pragu, od Novog gradskog kazališta u Leipzigu do Kraljevske mađarske opere u Budimpešti, a zatim je uslijedio šestogodišnji ugovor u hamburškom Gradskom kazalištu. U tom je vremenskom periodu (1883.-1897.) Mahler uglavnom morao odgovarati ravnatelju kazališta. Bila su to zamršena vremena napetosti unutar Monarhije, čije su posljedice, uz ostalo, razvoj republikanstva i porast antisemitizma: možda su i bila dobra vremena za umjetnički rad, no često pod pritiskom vlasti suprotstavljenih ideologija. Pragmatizam je dopuštao određenu slobodu, na primjer kod prvog izlaska na dirigentski podij u Budimpešti s polovicom *Prstena (Rajninim zlatom i Valkirom)*, ali u mađarskom prijevodu. U sljedećem je desetljeću značajno namještenje u Beču Mahleru pružilo veću slobodu u ostvarivanju vlastitih ideja i uvjerenja, što je svakako doprinijelo njegovu razvitku u modernog dirigenta koji, poput Wagnera, može točno zamisliti kako će izgledati scena, kako će se koristiti svjetla, velikim dijelom odlučuje o načinu glume, izboru pjevača i tako dalje. Mahler je imao vrlo jasne vizije, no sve dok nije postao „glavni narednik“ kao u

Beču, stalne prepreke i sukobi priječili su njihovo ostvarenje u ovom razdoblju te je u svom radu često morao činiti ustupke.

Pozivajući se na Franklinovo istraživanje, možemo reći da je Mahler bio na glasu kao temperamentan i neomiljen kod orkestra i uprave, no vjerujem da je s obzirom na svoju filozofiju i na svoje namjere pokazao skromnost, veliku ustrajnost i mudrost. Wagner je po mnogima, uključujući i Mahlera, dosegao vrhunac glazbene drame i čini se kako Mahler nije osjećao potrebu da nastoji stvoriti nešto nepotrebno ili umjetnički necjelovito. Kome treba još jedna opera ako je najbolja već napisana u stilu koji je Mahler cijenio i poštivao? Stoga se usredotočio na ono čime je mogao doprinijeti glazbi u to doba: na podizanje opernih standarda, povratak autentičnosti, inovaciji, na promicanje djela skladatelja poput Webera (npr. dovršio je njegovu operu *Die drei Pintos*) koja su bila važna u tom wagnerijanskom razdoblju, kao i dirigiranje Wagnerovih opera (često kao debi na novom radnom mjestu), na unošenje života u djela svojih prethodnika, čemu su svjedočili Brahms, Strauss i mnogi drugi objektivni promatrači, poput kritičara Ludwiga Karpatha, a svi su oni, kao što navode Danuser i Franklin, imali samo riječi hvale. Na primjer, dok je bio u Budimpešti, Mahler je u izvedbama Mozartovih opera vratio pjevane recitative umjesto govorenih, prateći ih na glasoviru iz orkestarske rupe, što je praksa kakva se često viđa i danas.

Vlastito mu je skladanje u početku bilo gotovo razbibriga, no moglo bi se reći da je s vremenom postalo srž njegova postojanja. Pomoglo mu je poznavanje orkestralnog zvuka i mogućnosti, s obzirom na to da su pjesme iz *Dječakova čarobnog roga*, a možda i sva njegova vokalna djela, čak i ona namijenjena solistu i glasoviru, obojena orkestralnim osjećajem, tijekom i energijom. Proces podizanja tih standarda, naravno, nije protekao bez boli i nesuglasica. Kao što je već istaknuto, Mahler često nije bio popularan među izvođačima, a Franklin izvještava kako je u Hamburgu jednom prigodom čak morao ići kući uz pratnju policije jer je flautist organizirao napad na njega. U *Dječakovu čarobnom rogu* i ranim simfonijama vidimo Mahlera – razvijачa koji, kao što kaže Georg Solti, „rasteže i transformira klasičnu simfonijsku formu“, istovremeno okreće religijsku mitologiju naglavačke i poštuje njene univerzalne ideje, proširuje opseg popijevke, ali je i koristi u njenom najjednostavnijem obliku, kao što je slučaj s *Prasvjetlom*, četvrtim stavkom njegove *Druge simfonije, Uskrsnuće*. Tako je Mahler odmah započeo onako kako je namjeravao i nastaviti, skladajući ono što želi u formi koja je nužna.

Mahler je živio u razdoblju kada su se slabostima naše vrste bavili Puccini, Korngold i mnogi drugi, da spomenemo samo operni repertoar. Ako pogledamo današnji svijet, više od stotinu godina kasnije, vjerujem da je običan ljudski život i dalje dragocjen izvor

umjetnosti. Pjesme u ovome projektu pružaju brojne mogućnosti za prikazivanje izbora koje imamo u životu: hoćemo li dati prednost titanu u svakom čovjeku ili pak onom našem dijelu koji još uvijek više voli ograđeno, zatvoreno, udobno društvo. Mahler je, po mome mišljenju, pravi primjer umjetnika koji obogaćuje svijet svojim talentom, životnim iskustvom i glazbom, među najzanimljivijom i najosjećajnijom ikada napisanom. No ne samo to, djelovao je u trenutku u kojem je položio temelje modernoj umjetnosti i kreativnom realizmu. Titan ili čovjek? Što god smatrali „odgovorom“, Mahlerovo ljudsko putovanje za mene je najzanimljivije.

„Aufersteh´n, ja aufersteh´n wirst du,
Mein Herz, in einem Nu!
Was du geschlagen,
Zu Gott wird es dich tragen!“

(Gustav Mahler, *Druga simfonija*)

Uskrsnut ćeš, da, uskrsnuti,
Srce moje, za tren!
Ono što si kucalo,
Nosit će te Bogu!

Louise Martyn, diplomski studij Opere
(Hochschule der Künste Bern)

Louise Martyn, diplomski studij Opere
(Hochschule der Künste Bern)

Prijevod s njemačkog: **Jelena Sviben**

BIOGRAFIJE

Oporni redatelj prof. **MATHIAS BEHREND**S pročelnik je Švicarskog opernog studija na Bernskom umjetničkom sveučilištu i redovito režira operne produkcije. Njegovi projekti uključuju opere *Krunidba Popeje* (C. Monteverdi), *Ottone i Giulio Cesare* (G. F. Händel), *Idomeneo*, *La finta Giardiniera*, *Così fan tutte*, *Čarobna frula* (W. A. Mozart), *Il curioso indiscreto* (P. Anfossi), *Falstaff* (A. Salieri), *The Old Maid and the Thief* (G. C. Menotti), *Rita, ou Le mari battu* (G. Donizetti) i druge.

Opernu režiju diplomirao je na Hochschule für Musik Berlin (Muzička akademija u Berlinu), asistirao je Ruth Berghaus, Christianu Pöppelreiter, Johannesu Schaaf, Peteru Konwitschnyj i režirao u gradovima: Stuttgart, Berlin, Graz, Leipzig, Ingolstadt, Cottbus, Singapur, Zagreb te na Festivalu u Davosu (Švicarska) i La Chaise-Dieu (Francuska). Predavao je Musiktheater (glazbeni teatar) na Sveučilištu u Grazu, Leipzigu i Karlsruheu, redovito predaje na seminarima iz područja opere te je dugi niz godina bio umjetnički voditelj Internationalen Sommerakademie Biel/Bienne (Međunarodne ljetne akademije u Bielu, Švicarska). Spektar njegova režiranja kreće se od Johannes-Passion (Johann Sebastian Bach) do suvremenog glazbenog teatra (*Weisse Rose*, Udo Zimmermann). Razvio je kreativnu projektnu formu Opernwerkstatt (operna radionica) - *Ariadne*, *Mythos Orfeo* - i Operskizzen (operne skice) - *Ist alles so schön bunt hier* (Kič u operi), *Kuća, domovina, granice, Mali čovječe - što sad?*, *Unstillbarer Schmerz*, *Arien in historischen Eisenbahnen* (Arije u povijesnoj željeznici Burgdorf),

krimi operni projekt *Mjesto zločina: opera, Nezasitna bol, Rituale*. Umjetnički surađuje s dramaturgom Wolfgangom Willaschekom, Hermannom Weberom, kostimografkinjom Streliziasunsun Huang, scenografkinjom Ewom Martha, stilisticom Barbarom Repe, ateljeom za kostime Casa d'Arte di Milano, ali često i sam radi scenografiju. Ovoga ljeta režira na Glazbenom festivalu Oper oder Spree u Berlinu.

Hrvatski skladatelj i dirigent **MLADEN TARBUK** predaje muzičku teoriju, dirigiranje, kompoziciju i orkestar na Muzičkoj akademiji u Zagrebu kao redovni profesor u trajnom zvanju. Potpredsjednik je Hrvatskog društva skladatelja.

Djela su mu izvođena na mnogim festivalima suvremene glazbe kao što su Svjetski dani glazbe Manchester, Zagreb i Beijing, Gaudeamus Amsterdam, Wien Modern, World Saxophone Congress Glasgow, Bregenzer Festspiele, Moskovska jesen, Europamusicale München, Musicora Paris, Trieste Prima i Music biennale Zagreb, te su objavljivana u nakladama *Doblinger*, *Cantus* i *HoneyRock*. Dobitnik je nagrada *Tolosa* 1993, *Dr. Ernst Vogel* 1993, *Papandopulo* (dva puta), *Slavenski* (četiri puta) i *Šulek*.

Kao dirigent nastupao je s brojnim orkestrima i opernim ansamblima, poput Oper am Rhein u Düsseldorfu, praške i mađarske državne opere, Opera Lyra Ottawa, Sinfonietta Cracovia, Nordic Chamber Orchestra, Orquesta del Estado Mexico, Orchestra Sinfonica Siciliana, Teatro Verdi Trieste, Simfonijskim orkestrom mađarskog radija, te orkestrom National Music Festival Chesterton.

Vodio je Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu i Dubrovačke ljetne igre.

DUNJA VEJZOVIĆ započela je svoju karijeru u HNK Zagreb, a njen internacionalni proboj bio je debut 1978. na znamenitom festivalu u Bayreuthu, gdje je iduće dvije sezone trijumfirala u Parsifalu. Pod Karajanovim vodstvom oduševila je na Uskrsnom festivalu u Salzburgu i snimila tri velike Wagnerove uloge: Kundry (Parsifal), Ortrud (Lohengrin) te Senta (Ukleti Holandez). Uslijedili su nastupi na najuglednijim opernim scenama i svjetskim koncertnim podijima: Metropolitan, Scala, Pariška opera, London, Bečka državna opera, Cleveland, New York, Rimska opera, Barcelona, Stuttgart, Hamburg, Houston, Tokyo.

Opera primadona svjetskoga ugleda izvela je golem repertoar pod ravnanjem vodećih svjetskih dirigenata, osobito se proslavivši kao nenadmašna wagnerijanka. Dobitnica je mnogobrojnih nagrada, uključujući nagradu Milka Trnina, Porin za poseban doprinos hrvatskoj glazbenoj kulturi te Grand Prix du disque Fany Helder. Velika umjetnica operne scene istodobno sustavno bogati svoj jednakovrijedan koncertni repertoar i popijevkama.

Osnivanjem glazbeno-scenske tvrtke VE-RO (Vejzović-Romanowski) objavila je svoju iscrpnu monografiju. U okviru iste tvrtke održala je mnogo projekata promovirajući mlade pjevače, među ostalim kao suosnivačica velikog natjecanja za njihovo stipendiranje. Uslijedili su brojni projekti u timu sa suprugom, režiserom Christianom Romanowskim. Podjednako suverena kao koncertna pjevačica i interpretatorica lieda uz duo partnera Đorđa Stanettija bavi se i pedagogijom, prenoseći svoje umjetničko iskustvo mladim naraštajima, a zapaženo djeluje u zemlji i inozemstvu.

Uz 15 godina rada na svojim majstorskim tečajima u svojoj djedovini otoku Rabu, gdje je proglašena počasnom građankom, Vejzović drži tečajeve u Italiji, Nizozemskoj, Njemačkoj i Meksiku. Djeluje i kao aktivni član na raznim natjecanjima, primjerice uz Kiri Tekanawu ove jeseni po drugi put na međunarodnom natjecanju Hertogenbosch.

Godine 2015. upisala je usavršavanje u predmetu Dirigiranje na Muzičkoj akademiji u klasi profesora Mladena Tarbuka. Uz tečajeve kod Uroša Lajovica, Roberta Paternostroa i Achima Holuba, upisala je usavršavanje zbornskog dirigiranja kod Jasenke Ostojić i Tomislava Fačinija. Godine 2017. dirigirala je orkestrom Riječke opere na Gala koncertu svojeg majstorskog tečaja, a u 2018. pripremala je orkestar za premijeru Bellinijeve opere Norma u kazalištu Ivan pl. Zajc u Rijeci

Od 1995. jedna je od osnivačkih članica svjetskog kluba Soroptimist Zagreb, a djelovala je u istom klubu u Stuttgartu. Djeluje i u drugim udrugama humanitarnog i socijalnog karaktera kao aktivistica na polju ekologije i zaštite životinja. Godine 2010. predsjednik Njemačke republike počastio je Dunju Vejzović ordenom na lenti za njene aktivnosti pa polju kulturne izmjene i socijalnog rada.

PAVLE ZAJCEV (Zagreb, 1976.) diplomirao je 1998. godine violončelo na Muzičkoj akademiji u Zagrebu u klasi prof. Valtera Dešpalja nakon kojeg se usavršavao na poslijediplomskom studiju na Muzičkoj akademiji u Baselu u klasi prof. Ivana Monighettia.

Kao solist nastupao je uz Zagrebačku filharmoniju, Zagrebačke soliste, Simfonijski orkestar HRT-a, Hrvatski komorni orkestar, Varaždinski komorni orkestar i Dubrovački simfonijski orkestar. Bio je finalist je 2. Međunarodnog violončelističkog natjecanja Antonio Janigro 2000. godine u Zagrebu. Kao komorni glazbenik nastupao je u raznim sastavima, a 1997. osnovao je Zagrebački klavirski trio zajedno s pijanisticom Srebrenkom Poljak i violinisticom Vlatkom Peljhan. S triom je pobijedio na *Tribini Darko Lukić* 1998. te osvojio drugu nagradu na međunarodnom natjecanju komornih sastava *C. Hennen* u Nizozemskoj. U rujnu 2000. Trio je osvojio prvu nagradu na prvom međunarodnom natjecanju komorne glazbe TICC u norveškom gradu Trondheimu. Trio je održao koncerte u

Hrvatskoj, Njemačkoj, Nizozemskoj, Austriji, Sloveniji, Srbiji, Izraelu i Norveškoj. Od 2010.-2014. pod imenom *Zagreb trio* je djelovao u sastavu Martin Draušnik violina, Danijel Detoni klavir i Pavle Zajcev violončelo, a nastupali su na festivalima u Trstu, Osoru, Dubrovniku, Torontu, Otawi i Montrealu te u sklopu seminara komorne glazbe u njemačkom gradu Weikersheimu. Kao komorni glazbenik Pavle Zajcev je sudjelovao na mnogim festivalima te surađivao sa umjetnicima kao što su Julian Rachlin, Mischa Maisky, Torleif Thedeen, Lawrence Power, Gordan Nikolić, Đuro Živković, Edin Karamazov, Pavao Mašić, Dmitrij Sinkovsky i dr. Od 2010. djeluje kao stani suradnik ansambla *Antiphonus* pod vodstvom Tomislava Fačinija. Od 2002. do 2010. godine bio je solo-čelist u Simfonijskom orkestru HRT-a. Od 2005. radi kao docent, a od 2013. kao izvanredni profesor na Muzičkoj akademiji u Zagrebu (komorna glazba).

Godine 2017. upisao je studij dirigiranja na Muzičkoj akademiji u Zagrebu u klasi prof. Mladena Tarbuka i Tomislava Fačinija. Svoj dirigentski debut ostvario je 2011. sa Gudačkim orkestrom Hrvatske glazbene mladeži u Grožnjanu čiji je dirigent i umjetnički ravnatelj bio od 2011. do 2014. Dirigentske nastupe ostvario je sa Gudačima Simfonijskog orkestra HRT-a, Samoborskim gudačima, Dubrovačkim simfonijskim orkestrom te je kao student prve godine dirigrirao izvedbom opere W. A. Mozarta *Cosi fan tutte* ansamblom Muzičke akademije za koju je nagrađen Rektorovm nagradom.

CORRADO VALVO, talijanski dirigent, klavirist i skladatelj, diplomirao je korepeticiju na konzervatoriju F. E. Dall'Abaco u Veroni te dirigiranje na konzervatoriju Santa Cecilia u Rimu. Bio je korepetitor i asistent dirigenta u Theatre A Belli u Spoletu s kojim je nastupao u nekim od najvećih kazališta u Japanu. Godine 2016. pod mentorstvom R. Bonynge, pohadao je G. Solti akademiju za repetitore i operne dirigente. Orkestru konzervatorija Santa Cecilia dirigrirao je opere *Madama Butterfly*, *Tosca*, *La Traviata* i *Adelson e Salvini*. Godine

2017. bio je gostujući dirigent meksičkog državnog simfonijskog orkestra, a iste je godine izvodio opere Don Giovanni, La Boheme, La Traviata, Un Ballo in Mascera. Iduće je godine dirigirao opere Don Pasquale u Rusiji. Corrado Valvo nastupao je u kazalištima diljem Italije i svijeta: *Real Teatro di San Carlo* u Napulju, *Teatro G. B. Pergolesi* u Jesiju, *Teatro Comunale* u Trevisu, *Teatro Argentina* u Rimu, *Reading Concert Hall* u Londonu, *Kulturzentrum PFL u Oldenburgu*, *Sala Felipe Villanueva* u Toluci, *Tianjin Grand Theatre Concert Hall* i *Tianjin Gran Theatre Opera House* u Kini, *Smetana Hall* u Pragu te *Mosconcert Hall* u Moskvi.

Po završetku gimnazije i glazbene škole Zlatka Balokovića **DORA REMENAR** (Zagreb, 1994.) upisala je studij Teorije glazbe, a potom i studij Kompozicije u klasi profesora Davorina Kempfa. Godine 2015. paralelno je upisala studij Dirigiranja u klasi profesora Mladena Tarbuka. Diplomski studij Kompozicije završila je 2018. godine u klasi profesora Frane Paraća. Akademsku godinu 2017./2018. na Kompoziciji u sklopu Erasmus programa provela je na Akademiji za glasbo u Ljubljani u klasi prof. Dušana Bavdeka, a 2017. godine bila je aktivna polaznica seminara za mlade dirigente u Dubrovniku pod mentorstvom maestra Colina Mettersa, kroz koji je ostvarila suradnju s Dubrovačkim simfonijskim orkestrom. Bila je jedan od asistenata te je ravnala jednom od izvedbi opere Borisa Papandopula *Madame Buffault*, zajedničkog projekta Muzičke akademije, Akademije dramske umjetnosti, Akademije likovne umjetnosti i Tekstilno tehnološkog fakulteta u Zagrebu. Od studenog 2018. godine vodi zbor HOKUD Sloboda. Trenutno je studentica četvrte godine Dirigiranja.

FRANJO BILIĆ diplomirao je čembalo *magna cum laude* u klasi prof. Pavla Mašića na Muzičkoj akademiji u Zagrebu. Studirao je i na Conservatoriumu van Amsterdam u klasi prof. Menno van Delfta. Trenutno je student 3. godine dirigiranja u klasi prof. Mladena Tarbuka na Muzičkoj akademiji u Zagrebu. Završio je Klasičnu gimnaziju i klavir na GŠ Pavla Markovca u razredu prof. Jelice Kuzmin. Nastupao je diljem Hrvatske, BIH, Slovenije, Njemačke, Italije, Francuske i Nizozemske. Suradivao je s brojnim ansamblima i orkestrima: Hrvatski barokni ansambl, Zagrebački solisti, ansambl Antiphonus, Cantus ansambl, Zagrebačka filharmonija, Simfonijski orkestar HRT-a, Simfonijski puhački orkestar Oružanih snaga Republike Hrvatske, Dubrovački simfonijski orkestar, Sweelinck baroque orchestra... Na državnim natjecanjima učenika i studenata glazbe osvojio je osam prvih, tri druge i dvije treće nagrade u razdoblju 2007.-2013. u disciplinama klavir, komorna glazba i solfeggio. Dvostruki je dobitnik Oskara znanja Agencije za odgoj i obrazovanje. Na natjecanju Pianoforte u Poreču, osim najviše prve nagrade u kategoriji dobio je i posebnu nagradu za najbolju izvedbu skladbe J. S. Bacha. Kao čembalist, prvi je čembalist pobjednik 12. Međunarodnog natjecanja mladih glazbenika Ferdo Livadić u Samoboru te 50. tribine Darko Lukić. Prvi je hrvatski glazbenik koji se prijavio i osvojio 2. nagradu na međunarodnom natjecanju moderne čembalističke literature Prix Annelie de Man u Amsterdamu. Održava međunarodne ljetne seminare za učenike i studente čembala, koji osim individualne nastave sadrže poduke baroknog plesa, grupnu nastavu, predavanja i recital. U 2018. g. dobitnik je nagrade Hrvatske glazbene mladeži Ivo Vuljević. Kao dirigent, imao je zapažena postignuća dirigirajući tri izvedbe opere *Agrippina* G. F. Handela u HNK-u u Zagrebu, pod

mentorstvom mo. Tomislava Fačinija u produkciji MUZA-e/ALU/ADU/TTF-a za koju je dobio dvije Rektorove nagrade. Vodio je zbor *Zagrebački dječaci* te je asistent dirigentici Jasenki Ostojić u zboru *Capella Odak*. Za dirigiranje pohađao je majstorske tečajeve kod Uroša Lajovica, Jana Cobera, Daniele Gattija i Davida Danzmayra. Usavršavao se na seminarima za područja; klavir, fortepiano, korepeticija/klavirska pratnja pjevača, čembalo, barokna glazba, barokni ples, orguljaška improvizacija, orgulje, harmonium d'art, orkestralno i zbarsko dirigiranje. Bavi se i skladateljskim radom.

BARBARA REPE samostalna je stilistica sa višegodišnjim iskustvom rada na mnogobrojnim projektima u Hrvatskoj i inozemstvu. Od 2012. godine intenzivno radi na stiliziranju modnih editorijala kao i na modnim i komercijalnim kampanjama. Tijekom karijere radila je na više od trideset glazbenih spotova, a uz velike modne projekte bavi se i konzultiranjem i stiliziranjem javnih i privatnih osoba. Osim kao modni stilist, Barbara radi i kao kostimograf, kako na plesnim (predstava *Shake it off* u Zagrebačkom plesnom centru), tako i na opernim predstavama, kao što su *Auf die Stör gehen*, *Tatort Oper*, *Opernskizzen-Rituale*, *The Old Maid and the Thief* i *Rita*, u produkciji švicarskog opernog studija pri Umjetničkoj akademiji u Bernu, s kojom surađuje i kao vizažist i fotograf. Također, od 2012. godine djeluje kao kolumnistica i novinarka za različite internetske portale te je svojevremeno bila i modna urednica. Uz modu, Barbara voli i ples, osobito *jazz dance* i balet koje je plesala više od dvadeset godina te je tri godine radila kao voditeljica plesnih skupina.

Nakladnik

Muzička akademija Sveučilišta u Zagrebu

Za nakladnika

Dalibor Cikojević

red. prof. art., dekan Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu

Urednik izdanja

Vesna Rožić (MA)

Oblikovanje i grafička priprema

Emili Šimik, Econik d.o.o.

Dizajn naslovnice

Nikolina Žabčić

2. g. preddiplomskog studija, Smjer Animirani film i novi mediji (ALU)

Naklada:

600 primjeraka

Zagreb, veljača 2019.

Sveučilište u Zagrebu Muzička akademija
Trg Republike Hrvatske 12, HR-10000 Zagreb
www.muza.unizg.hr

Trg Republike Hrvatske 12, 10000 Zagreb
T: +385 1 48 10 200 | F: +385 1 48 72 380
www.muza.unizg.hr | muza@muza.hr

HKB
Hochschule der Künste Bern
Bern University of the Arts

AKADEMIJA LIKOVNIH
UMJETNOSTI ACADEMY
OF FINE
ARTS